

dencija i rukovođstvo planom kod kotareva, gdje su raski referenti postojali nisu uspjeli pravilno shvatiti svoju dužnost te su svoj rad sveli na čisto administrativno rukovođenje planom i na šablonske evidencije, bez ulaženja u problematiku i operativne intervencije. Bilo je na pr. takvih slučajeva da ribarski referent nije znao niti mogao dati izvještaj o ispunjenju plana za čitav mjesec ili dva dana (referent u Ohridu i Strugi) S druge su strane i kotarevi slabo shvatili značaj ribarskih referenata, te umjesto da im pruže potrebnu pomoć, u većini slučajeva su ih koristili za kampanjske poslove, kao na pr. sjetva, duboko oranje i sl., bez obzira na to, da li su u datom trenutku bili potrebni ribarstvu i da li je ribarstvo trpilo štete zbog toga.

d) Ostali kotarevi kod kojih nije bilo ribarskih referenata, u većini slučajeva nisu ozbiljno shvatili postavljene zadatke iz ribarstva te o njima nisu uopšte vodili brigu niti nastojali vršiti evidenciju, na pr. K. N. O. u Štipu koji je imao plansko zaduženje od 10.000 kg, nije u cijeloj godini poslao nikakav izvještaj. A u samom kotaru Štip postoji ribarsko društvo, koje ima desetinu profesionalnih ribara a ti vjerojatno izlove veću količinu od onog čime je kotar bio zadužen. Sličnih slučajeva bila je i sa K. N. O. Skoplje i dr.

e) Pored iznijetih i nekih drugih uzroka, pravilno izvršenje plana proizvodnje i drugih postavljenih zadataka omeo je i nedostatak stručnih kadrova. Kod Ministarstva poljoprivrede postoji na pr. Uprava za ribarstvo sa svega jednim stručnjakom, koji je ujedno i tehnički i admini-

strativni izvršilac svih zadataka. Na terenu ima četiri referenta iz ribarstva, kojima je stručna naobrazba dosta ograničena. Ovoj činjenici mjerodavni u Ministarstvu poljoprivrede nisu posvetili niti posvećuju dovoljno pažnje, što će se i u narednim planskim godinama osjetiti, ukoliko se ne uklone ti nedostaci i ne preduzmu mjere za stručno uzdizanje ribarskih kadrova.

No, pored iznijetih nedostataka treba bez sumnje istaći i pohvaliti veliko zalaganje ribarskih zadruga i njihovu koordinaciju sa Upravom za ribarstvo. Blagodareći njihovoj relativno dobroj organizaciji (kolektiviziranju sredstava proizvodnje, zavođenju brigadnog sistema rada i dr.) Upravi je uspjelo provesti niz mjera, tako se na pr. Zadruga u Ohridu i Strugi odrekla primanja uobičajenih dotada 6 dinara po komadu od svake date matične ribe predate Hidrobiološkoj stanici radi mriještenja, pošto je uvidjela da je rad mrijestilišta koristan za same njih. Ili, ribarska zadruga u Dojranu zajedno sa ribarskim referentom određivala je vrijeme trajanja lovostaje za pojedine vrste riba i sama provodila kontrolu.

Koristeći se svim dosadašnjim iskustvima i otklanjajući nedostatke u radu možemo biti uvjereni da će plan u 1949. godini, koji je prema 1939. dosta visok (1939.—1948. do 1949: 100 : 122,2 : 164,4) biti u potpunosti izvršen. No prema proizvodnim se mogućnostima još uvijek može reći, da će pravilno ispunjenje plana zavisiti ođ pravilne te tačne evidencije kao i dobre organizacije cjelokupnog ribolova.

K. Apostolski

O slatkovodnom ribarstvu NR Crne Gore

Kada se govori o slatkovodnom ribarstvu Crne Gore, to se dosada pod tim pojmom podrazumijeva samo ribarstvo na prirodnim vodama, t. j. tekućim vodama i jezerima, dok gajenja riba u ribnjacima tamo još nema. No, tokom idućih godina bi se prema petogodišnjem planu i tamo imali izgraditi ribnjaci za uzgoj riba.

Rijeka Lim kod Plavskog jezera

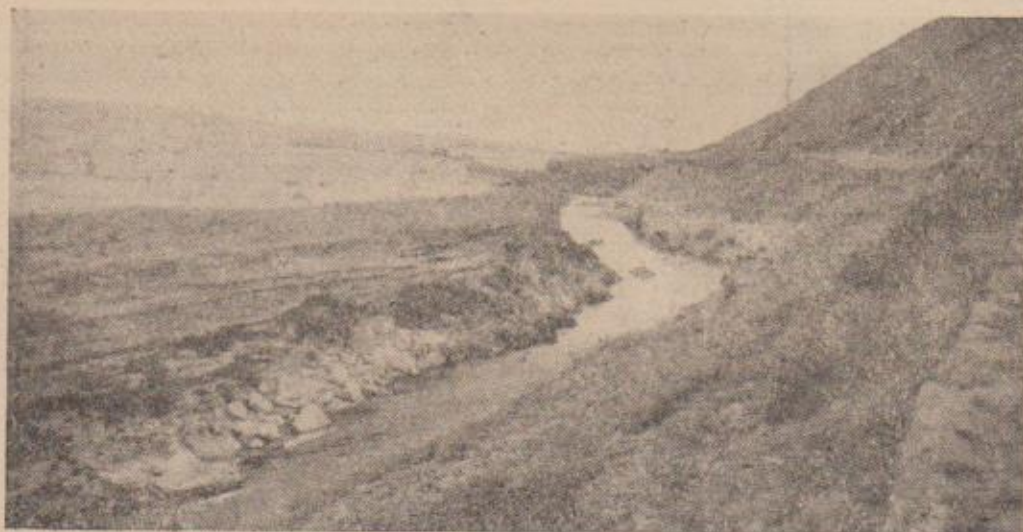
Tekuće vode Crne Gore možemo podijeliti u dvije skupine. Jedna pripada slivu Crnog mora, a u nju spadaju: Piva i Tara (koje se spajaju i dalje teku pod imenom Drina), zatim Čehotina i Lim, koji utječu u Drinu, te njihovi manji pritoci. Druga skupina pripada slivu Jadranskog mora, a u nju spadaju Morača sa Zetom i dru-

gim pritocima te Rijeke Crnojevića koja je kratka toka, ali značajna. Te vode utječu u Skadarsko jezero, a odatle u Jadransko more. Sve ove rijeke i potoci iz prve i druge skupine su salmonidne vode, teku u planinskim krajevima, a neke od njih su teško pristupačne. U drugu skupinu pored gore nabrojanih voda spada i rijeka Bojana, koja istječe iz Skadarskog jezera i utječe u more, a u ribarskom pogledu je značajna, te još nekoliko manjih potoka koji utječu izravno u more, a u ribarskom pogledu nisu od značaja.

Pored ovih tekućica postoje dva nizinska jezera i to Skadarsko jezero, te više manjih visinskih jezera. Skadarsko jezero je najveće jezero na Balkanskom poluotoku, a po količini ukupne proizvodnje stoji na prvom mjestu. Površina mu je 37.000 ha, od čega oko 60% ili 22.000 ha pripada NR Crnoj Gori (odnosno FNRJ), dok ostali dio pripada Albaniji. U jezeru se povremeno diže vodostaj uslijed pojačanog dotoka oborinskih i snježnih voda, pa mu se tada površina periodički povećava (i za 30%). Dno jezera je većim dijelom ispod razine mora, a razmjerno je vrlo plitko osim pojedinih dubljih mjesta, t. zv. oka, u kojima se nalaze podvodna vrela — što je i naročita osobina ovoga jezera. (Poblje o Skadarskom jezeru vidi Ribarstvo Jugoslavije god. II. br. 10—11, str. 107. članak prof. J. Plančića). Glavna riba u jezeru je ukljeva, zatim šaran (krap), skobalj (podust), neke morske i dr. slatkovodne ribe. Šaško jezero se nalazi u nizini između Skadarskog jezera, Bojane i mora, a glavna mu je riba šaran. Površina mu je svega nekoliko četvornih kilometara, a kroz njega protječe jedan potocić.

Vode su podijeljene na visinske i nizinske, od kojih su prve stavljene pod kompetenciju Ministarstva poljo-

privrede, Nizinskim vodama, među koje spadaju Skadarsko i Šaško jezero sa Bojanom i Rijekom Crnojevića, zatim morskim ribarstvom i industrijom za preradu ribe rukovodi Ministarstvo industrije preko svoje Uprave za ribarstvo. Razlog ovakove podjele voda i nadležnosti nad njima je taj što je riba iz Skadarskog jezera, kao i morska riba, velikim dijelom vezana uz industrijsku preradu. Da bi industrija imala osiguranu, za preradu ribe potrebnu sirovinu i, da bi sirovinom mogla po želji i potrebi raspolagati odnosno organizirati proizvodnju prema svojim potrebama, stavljeno je i ribarstvo nizinskih slatkih voda u resor industrije. Time je ribarstvo na nizinskim vodama dobilo čisto eksploatacioni karakter. Kako visinske vode Crne Gore nemaju velik proizvodni značaj i nisu predmet interesa za industriju, a kako na njima treba da se vrše izvjesne gospodarske mjere za koje industrija ne može imati razumijevanja niti interesa, povjerene su poljoprivredi, da se ova za njih brine i sa njima upravlja.

Rijeka Morača kod Titograda

Područje visinskih voda nisam imao prilike pobliže upoznati a saznao sam jedino, da je u svrhu poribljivanja obnovljeno pastrvsko ribogojilište u Nikšću te, da na Plavskom jezeru postoji ribarsko odelenje Zemljoradničke zadruge Plav, koja iskorištava jezero.

Iskorištavanje i proizvodnju na nizinskim vodama vrši zadrugni i privatni sektor, dok se dosada državni sektor još nije angažirao.

Razlog je tome što dosadnja i uobičajena ribolovna tehnika iziskuje veoma mnogo radne snage i ta ne može biti stalno zaposlena. To državni sektor ne bi mogao podnijeti niti bi mu rad bio rentabilan. Zadrugni se sektor još može zadovoljiti sa postojećem ribolovnom tehnikom, može joj se prilagoditi, pa je zbog toga i forsiran. No, još uvijek se zadrugni sektor nije dovoljno razvio i ostaje veliko područje na Skadarskom jezeru, na kojem dosada ribari nisu uopće organizirani.

Na Skadarskom jezeru postoje slijedeće ribarske organizacije:

1. Ribarska proizvađačka zadruga Rijeka Crnojevića. To je najjača ribarska organizacija, kako članstvom tako i proizvodnjom. Zadruga broji 111 članova povremenih ribara, a iskorištava Rijeku Crnojevića te sjeverozapadni dio jezera sa ribolovima: Grab, Ploče, Ranj, Bazagur, Karuč, Đurovo i Kaluderovo oko. Zadruga je osnovana još prije rata, poslije rata je obnovila rad, a 1948. god. se je

reorganizirala i usmjerila rad u duhu novog proizvađačkog zadrugarstva te su proizvodna sredstva zadrugna, a prodaja ribe se vrši zadrugno.

2. Vranjinska ribarska radna zadruga u Vranjini. Ova je zadruga imala sve do jeseni 1948. god. zadrugna krupna proizvodna sredstva, a sitniji ribolovni alati su bili vlasništvo pojedinaca. Tada je izvršena reorganizacija te su 45 članova unesli svu svoju imovinu (inventar i zemljište) u zadrugu i stvorili ribarsku radnu zadrugu. Ovo su pretežno profesionalni ribari, a zemlje imaju vrlo malo i ova im nije od osobita značenja. Na ribolovnom području ove zadruge nalaze se dva Modra oka.

3. Seljačka radna zadruga »Đuro Strugar« u Zabljaku. Osnovana je u aprilu 1948. god. U zadrugi je 14 porodica sa 61 članom, a imaju 90 k. j. zemljišta. Zemljoradnja je glavna grana djelatnosti, ali pored ove zadruge se bavi i ribarstvom. Zadruga ima 16 za ribolov sposobnih članova, koji pokazuju veliku volju za ovaj rad. Prihod od ribarstva ulazi u opće priloge zadruge, a obra-

čun i konačna isplata se vrši (po uloženom radu — trudodanima) koncem godine. Tokom godine se daje akontacija do 50% zarade. Na ribolovnom području ove zadruge nalazi se oko Volač.

4. Seljačka radna zadruga »Tempo« u Virpazaru. Ova zadruga ima ribarsku brigadu od oko 15 povremenih ribara, koja je osnovana 1947. god. Brigada radi samo zimski period t. j. od početka novembra do aprila (lov ukljeve). Na ribolovnom području ove zadruge nalazi se oko Viršćica.

5. Ribarska proizvađačka zadruga Seoca. Zadruga broji 66 članova. Krupna proizvodna sredstva su zadrugna, a sitna proizvodna sredstva su vlasništvo pojedinaca. Na ribolovnom području ove zadruge nalazi se Račučko oko.

6. Ribarska proizvađačka zadruga Krnica. Imade 55 članova sposobnih ribara, no imade slabo ribolovno područje sa okom Luka Krnjička. Krupna proizvodna sredstva su zadrugna (1 grib i 1 lađa, zajedničko sa zadrugom Seoca), a sitna su pojedinačna.

Zadruge Seoca i Krnica imaju zajednički veliki ribolovni alat, sa kojim zajednički i rade. Od ulova 1947. god. otpalo je na zadrugu Seoca skoro 63.000 kg a na zadrugu Krnica preko 55.000 kg ribe. Ako ne zbog drugih uzroka, a čuo već radi samog velikog alata bi bilo najbolje da se ove zadruge spoje.

7. Zemljoradnička zadruga Sijerča imaće ribolovno odelenje od oko 50 povremenih ribara, koji rade samo u periodu lova. Proizvodna sredstva su pojedinačna.

Ove organizacije se nalaze raspoređene duž zapadne, i južne obale jezera na području srezova Cetinje i Bar. Meduim duž sjeverne obale jezera, u srezu Titograd, nema ribarskih organizacija. Tu u 13 sela postoji oko 300 povremenih ribara koji love ribu pojedinačno ili grupno, a prodaju ju po slobodnim cijenama. No, na tome području već imade seijačkih radnih zadruga, pri kojima će se moći osnovati ribarske brigade, kao što će se i pri zemljoradničkim (poljoprivrednim) zadrugama moći formirati ribolovna odelenja i na taj način čitavo jezero obuhvatiti zajedničkim sektorom.

Svi ov. ribari iskorištavaju u glavnom područja, gdje ukljeva zimuje (oka) ni gdje se mrijesti šaran i skobalj, dok velik dio jezera ostaje neiskorišten tokom čitave godine.

Na Bojani i Šaškom jezeru vrši ribolov ribarska zadruga iz Ucinja, kojoj je težšte rada na moru.

Za kontrolu ribolova i čuvanje voda imadu ribarske zadruge svoje čuvare, koji su u službi za vrijeme od 15. X. do 30. III. Sreski NO Titograd (na čijem području nema zadruga) imade 3 ribarska čuvare, koji vrše kontrolu na privatnom sektorom i ujedno prikupljaju podatke o ulovu ribe.

Ribolovna tehnika na Skadarskom jezeru je prilično zastarjela. Tamo se i danas lovi riba na iste načine, kako se je lovila unazad više decenija, što iziskuje razmjerno mnogo radne snage u izvjesnim fazama rada. Najveći i najvažniji ribolovni alat je »grib« — povlačna mreža slična dunavskom »alovu«. Po veličini se razlikuje venki i mali grib, a po gustoći (veličini oka) i svrsi, kojoj služi, razlikuje se ukijevni i šaranski grib. Ovim alatom se može u Skadarskom jezeru ojednom zahvatiti velika količina ribe, koja je za naše ribare sa rijeka i ostalih jezera (osim moguće Dojranskog) jeđva pojmijeva. Ostali alati, iako su brojni, nisu tako značajni kao grib. Ribarska plovila (čamci i t. zv. lađa) su specijalna oblika, prilagođeni tamošnjim prilikama, no i previše spora za prebacivanje kako radne snage i alata, tako i uovijene ribe.

Uprava za ribarstvo je predvidjela uvođenje modernije ribolovne tehnike na jezeru. U tu svrhu namjerava vršiti pokuse sa primjenom plivarica i koća (morske mreže), koje bi se prilagodile uslovima i potrebama na jezeru. Ovo bi zahtijevalo i primjenu motornih plovila i u mnogome bi izmijenilo dosadašnji način rada. Time bi se omogućio razvitak državnog sektora, koji bi svojim radom nadopunjavao zadržni i svakako doprinesao boljem i pravilnijem iskorištavanju jezera.

Princip je dosadašnjeg ribolova, da se riba lovi u najpogodnijem času s obzrom na mogućnost lova, bez obzira kako će se taj posao odraziti u drugom pogledu. S toga se riba lovi u glavnom, kada je sakupljena na malom i lako pristupačnom prostoru. Glavni je ribolov zimi na ukljevu, koja prema statistici predstavlja više od 54% ulova između svih vrsti riba. Ukljeva se lovi na, od davnine uobičajenim mjestima (t. zv. oka), kamo se na podvodna vrela sakupljaju velike količine ribe, čim nastupi hladno vrijeme (od XI.—II. mjeseca). Druga je važna sezona koncem proljeća, kada se lovi riba na mrijestu, najviše šaran i skobalj (podust). Ostale su sezone od manjeg značaja, u njima se ne love veće količine ribe, a tada radi samo jedan dio ribara.

Razumljivo je, da se ovakvim proljetnim lovom ribe na mrijesti nanosi velika šteta, jer se sprječava i ote-

žava normalno razmnožavanje riba, a pored toga se lovi riba u vrijeme kada joj je meso slabije kvalitete.

Kako je Skadarsko jezero davalo veliku količinu ukijeve, jerane sirovine, postojala je u Rijeci Crnojevića i ranije tvornica za preradu ribe. U salamuri natopljena ukljeva je sušena, a od njene krijušti (ljusaka) izrađivan je umjetni biser. Tokom rata je tvornica stradala. Poslije rata ju je država obnovila pod nazivom Industrija za preradu ribe Rijeka Crnojevića. Izgrađena je moderna i higijenska solona sa 5 bazena te uređaji za sušenje vrućim i hladnim dimljenjem. Za vruće dimljenje je izgrađeno 8 kom. t. zv. hamourskih peći sa ukupnom kapacitetom od oko 3000 kg ribe u jednoj turi sušenja, koje traje nekoliko sati. Pored ovih peći imade i kamera za hladno dimljenje, koje je kapacitet oko 6000 kg, a sušenje traje 24 sata. Predviđa se izgradnja još jedne komore za hladno dimljenje, te tvornice za izradu konzervi ukljeve u ulju. U razmatranju je i osnutak odjeljenja za preradu krijušti u umjetni biser i esenciju.

Proizvodnja slatkovodnog ribarstva je planirana 1948. god. u količini od 500.000 kg. Uprava za ribarstvo je do 1. XI. 1948. ev. denticirala ulov od 560.000 kg slatkovodne ribe. Od ove količine otpada na zadržni sektor 60%, na velikim alatima udružen privatni sektor 20% i pojedinačni privatni sektor 20%. Očekivalo se je, da će do konca godine biti uovijeno još oko 140.000 kg. U ovu količinu se ne broji višestita potrošnja ribara, koja je znatna i može se računati na 100—200 kg po jednom ribaru godišnje, ili ukupno barem 100.000 kg. To bi značilo, da ukupna proizvodnja 1948. god. može iznositi oko 800.000 kg. Ovu proizvodnju daju samo nizinske vode, u glavnom Skadarsko jezero.

Kratak kritički osvrt! Ako se osvrnemo na napred izneseno, prvenstveno upada u oči, da je slatkovodno ribarstvo podijeljeno pod kompetenciju dvaju resora. Po mome mišljenju ovo razjedinjavanje slatkih voda je štetno i to iz više razloga. Prvi razlog je što se ribarstvo — jedinstvena privredna grana — cijepa na dvoje, čime mu se umanjuje značaj. Ribarstvo nizinskih voda uz industriju dobiva sekundarni značaj i ispada, da je (u glavnom) toliko vrijedno koliko može poslužiti kao izvor sirovine industriji za preradu ribe. Ono tu može očekivati svoj napredak i razvoj samo do one mjere i u onome pravcu, kako to iziskuje potreba industrije, a kad se ova zadovolji — za dalji napredak i razvoj prestaje interes. Pošto su po produktivnoj moći najjače vode otcijepljene, same nizinske vode u Ministarstvu poljoprivrede postaju beznačajne i neće im se moći pokloniti potrebna pažnja, niti će za njihovo unapređenje biti razumijevanja. Pogotovo iz razloga što bi u te vode trebalo investirati, a da se efekat odmah ne vidi, jer na njima neke jače proizvodnje odmah niti u kratko vrijeme ne može biti. Drugi je važan razlog štatnosti diobe, što se razjedinjava kadar stručnog osoblja — kojega i onako nema dovoljno — i postojeće osoblje nije moguće svestrano i pravilno koristiti. Na dvije strane je potrebno i više osoblja nego da je skoncentrisano u okviru jednog resora, pa se pomanjkanje stručnog osoblja samim time potencira i još više osjeća. Treći i najvažniji razlog je što se gubi jedinstvo akcije, te se ne može postavljati jedinstveni realan plan niti po njemu raditi, i provesti ga u djelo.

Dok je predratna službena statistika bilježila, da je ulov na Skadarskom jezeru od 500—655.000 kg, vidjeli smo, da je ulov 1948. god. znatno veći, unatoč toga što je mjesec januar (normalno jedan od najjačih) u ribolovu potpuno podbacio. Prema neslužbenim podacima i izja-

Vama ribara i rib. stručnjaka se također vidi, da je stvaran ulov bio znatno veći, nego što je to statistika uspješla zabilježiti. Pored toga se još nameće pitanje, da li je Skadarsko jezero dosadašnjim načinom ribolova bilo pravilno i dovoljno iskorištavano. Mislim, da nije i da bi se ribarsko gospodarstvo jezera moglo znatno unaprediti i proizvodnja povećati. Za pravilnu orijentaciju te određivanje pravca rada, bilo bi potrebno vršiti sistematska ispitavanja, u koju bi svrhu valjalo osnovati ribarsku stanicu. Skadarsko jezero po svojoj veličini i proizvodnoj mogućnosti to i zaslužuje.

Moram napomenuti još jednu poteškoću, koja se nameće u pogledu prerade ukljeve. To je sitna riba, nepodesna za otpremu u velikim količinama u svježem stanju na udaljena tržišta, pa je bolje, da se prerađuje. Navedeno je već, da se u Skadarskom jezeru mogu najjednom uhvatiti veoma velike količine ribe, međutim kapacitet industrije za preradu je daleko manji. Zbog toga je ozbiljan problem, kako uskladiti proizvodnju i preradu, jer se jednog dana ulovi toliko ukljeve, da bi ju industrija imala prerađivati tječan pa i više dana. Tako dugo riba

ne može čekati, niti ribari mogu biti besposleni (a vrijeme je lova). Mislim, da je ovaj problem od osobite važnosti i, da bi mu trebalo posvetiti osobitu pažnju. Moguće bi se moglo u ovome slučaju pomoći soljenjem i hlađenjem ribe, na koji bi se način ova sačuvala od kvara i održala u dobrom stanju tako dugo dok na nju ne stigne red na daljnju preradu. Razumljivo je, da bi ovo trebalo najprije isprobati i bude li uspješno, tek onda postaviti na širu bazu, jer će se tu ponekač raditi i o količini od desetak vagona.

Pitanje moderniziranja ribolovne tehnike na Skadarskom jezeru jedno je od osnovnih pitanja, kojemu je (kako je već napred izneseno) Uprava za ribarstvo počela posvećivati pažnju. No pored ovoga je potrebno motonizirati zadruga. Za uvođenje modernijih načina ribolova kao i za primjenu motorizacije, trebalo bi pristupiti izgradnji potrebnih kadrova, da ovi u danom času budu sposobni prihvatiti proizvodna sredstva i sa njima prorađati.

Emil Kapac

Savjetovanje za suzbijanje obolenja šarana na ribnjacima i evidencija uginule ribe

Na poziv Ministarstva poljoprivrede FNRJ, Veterinarski odjel održano je 11. i 12. siječnja ove godine u Beogradu stručno savjetovanje ribarskih naučnih radnika i ribarskih stručnjaka po pitanju zarazne trbušne voćene bolesti kod šarana. Ovom savjetovanju prisustvovali su pored predstavnika Ministarstva poljoprivrede FNRJ, Planske komisije FNRJ, Akademije nauke NRS, i izaslanici ribarski stručnjaci iz NR Srbije, NR Bosne i Hercegovine i NR Hrvatske.

Kao uvod u savjetovanje pročitani su pripremljeni referati naučnih ribarskih radnika i ribarskih stručnjaka: prof. Plančić Josip štete nastale na vještačkim ribnjacima od zarazne vodene trbušne bolesti. Prof. Dr. Tomašec Ivo: Dosadnji rezultati naučnih istraživanja kod naučnog istraživanja obolenja šarana uslijed zarazne vodene trbušne bolesti. Mitrović ing. Jovan: Obolenje kod šarana u vještačkim ribnjacima NR Srbije. Fijan ing. Nikola: Dosadašnje praktične mjere za suzbijanje vodene trbušne bolesti kod šarana, i njihov uspjeh. Na koncu je Dr. Winterhalter Mato održao referat, u kojem je sažeo u glavnom stanje ove zarazne bolesti, uzroke razvitka i postojanja bolesti i sadanje mjere za suzbijanje zaraze.

Iz pročitanih referata razvila se je diskusija, pa su konačno doneseni zaključci ovog savjetovanja sa prijedlozima danima Ministarstvu poljoprivrede FNRJ o karakteru ove zarazne bolesti kod riba i mjerama za suzbijanje bolesti.

Iako je već dosta pisano o ovom obolenju kod riba, a koje je naročito napalo u poratnim godinama uzgoj šarana na umjetnim ribnjacima, pa je mnogo slučajeva uzrokovalo velike gubitke u produkciji ribnjaka, to bi se osvrnuo u ovom sastavku napose na samo masovno ugibanje šarana, koje tipično nastupa kod ove zaraze u rano proljeće, kada se započinje voda u ribnjacima jače zagrijavati. A to je upravo sudbonosno za ishod uzgoja ribe u jednoj godini. To više što vanjski znaci obolenja ribe nisu uvijek vidljivi, pa kod ribolova u jesen ima uzgojna riba na cko posve zdrav izgled. Kod nasadivanja u pro-

ljeće kada dolazi riba prije no što se nasaduje u ribnjak ponovno na stol, i opet ne pokazuje nikakvih vanjskih znakova vidljivih obolenja. Ali poslije nekoliko tjedana iza kako je riba nasadena u ribnjake, izbija masovno ugibanje. Dakle sjeme ribe iza ribolova, žetve, ima na oko zdrav izgled, kod nasadivanja u mjesecu ožujku, sjetve, opet ima zdrav izgled, no kada ostaje u vodi ribnjaka do početka ili sredine mjeseca travnja, masovno nasadena riba ubačeno sjeme, ugiba. A to je upravo fatalno, jer u ono vrijeme, dok se pojavi ugibanje, nema više raspoloživog šarana za uzgoj, da bi se mogli gubici od ugibanja nadomjestiti, i riba naknadno u ribnjake nasaditi.

Bilo je prijedloga i savjeta, da se riba ne nasadi već rano u mj. ožujku i travnju u ribnjake, već da se sačeka sa njom u zimovnicima, dok se ne vidi da li je riba zaražena. No držanje nasadne ribe do sredine mjeseca svibnja u zimovnicima, vrlo je teško i neprovedivo. A umjetno dodavanje hrane u zimovnicima može još samo pogoršati stanje ribe. A tome stoje na putu i tehničke poteškoće, jer uzgojnu ribu valja kroz tople mjesece držati u malim količinama, a u velikom broju zimovnika, koje je teško opskrbiti u proljeće sa dovoljnim dotokom vode, kada treba svu vodu napuštati u ribnjake. A na kraju obolenja i ugibanje ribe u zimovnicima, gdje je riba skućena na uskom prostoru, nastupa u mnogo jačem stupnju. A i zdrav nasad šarana, koji se dugo drži u proljeće u zimovniku, iscrpljen i oslabljen stavljen u ribnjak u velikom procentu ugiba i nestane. Dakle kasno nasadivanje ribnjaka ima loše posljedice i valja ga izbjegavati.

Postoji i druga mogućnost, da se nasadna riba zadrži kroz kritično vrijeme ugibanja i obolenja u mj. travnju i svibnju u ribnjaku gdje je zimovala, i izlovi kada je kritično vrijeme već prošlo, koncem mjeseca svibnja. No ribolov u mj. svibnju kada je toplota vode već dosegla temperaturu od preko 20°C može se tamo provesti, gdje je organizacija posla i tehnika rada na visokom stepenu, a ipak će biti unatoč toga znatan gubitak na broju uginule ribe od posljedica ribolova. Već kod samog izlovljavanja